

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย” เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research หรือ Library Research) ประกอบการสัมภาษณ์ด้วยวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อศึกษาถึงพัฒนาการ อันได้แก่ การคงที่ ความต่อเนื่อง และความเปลี่ยนแปลง ตลอดจนความเป็นมาของการศึกษานิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในประเทศไทย ทั้งที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย และกระทรวงศึกษาธิการ และสำรวจสถานภาพของการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ว่า นับแต่จุดเริ่มต้นของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย พ.ศ.2482 จนถึงปัจจุบัน หลักสูตรนิเทศศาสตร์มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ทั้งในด้านสาขาวิชาที่เปิดสอนในภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เนื้อหาของหลักสูตร และการให้น้ำหนักความสำคัญระหว่างการศึกษภาคทฤษฎีและการฝึกฝนปฏิบัติ

งานวิจัยชิ้นนี้ ดำเนินการศึกษาโดยพิจารณาทั้งในแนวกว้าง คือลักษณะที่สัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคม ด้วยความต้องการสำรวจว่า หลักสูตรนิเทศศาสตร์โดยแท้ที่จริงแล้วได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคมต่าง ๆ มากหรือน้อยเพียงใด มีปัจจัยใดบ้างที่มีบทบาทมาก และแต่ละช่วงเวลาที่ผ่านมาไป ปัจจัยใดมีอิทธิพล และมีอิทธิพลไปในแนวทางใด นอกจากนั้น ยังได้พิจารณาในแนวลึก คือ ศึกษาการบริหารหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาใน 3 ประเด็นคือ

1. ลำดับความเป็นมาของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ของสถาบันอุดมศึกษา
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษานิเทศศาสตร์กับปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคม ดังนี้
 - 2.1 อิทธิพลด้านแนวคิดในการจัดหลักสูตรและการฝึกอบรมจากชาติตะวันตก
 - 2.2 นโยบายการศึกษาของภาครัฐที่บัญญัติไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ
 - 2.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน อันได้แก่ แผนการประชาสัมพันธ์ และนโยบายการสื่อสารของรัฐ
 - 2.4 ความเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน
 - 2.5 ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
3. รูปแบบเนื้อหาของหลักสูตรและการฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ของแต่ละสถาบัน

กรอบที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยในหัวข้อดังกล่าว ผู้วิจัยได้วางกรอบการศึกษาไว้พิจารณาเป็น 3 กรอบแนวคิด คือ

1. ปัจจัยทางสังคม อันเป็นกรอบในแนวกว้าง ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมสื่อสารมวลชน สังคม และการเมือง รวมทั้งเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นโดยศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องการศึกษานิเทศศาสตร์และแวดวงสื่อสารมวลชน

2. สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการสอนด้านนิเทศศาสตร์ในระดับปริญญาตรีจำนวน 48 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐจำนวน 8 แห่ง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 1 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 17 แห่ง และสถาบันราชภัฏ เฉพาะที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์จำนวน 22 แห่งจากสถาบันราชภัฏทั้งหมด 36 แห่งทั่วประเทศ

3. รายละเอียดหลักสูตร การศึกษาในภาคทฤษฎี และรายวิชาประกอบของแต่ละสถาบันการศึกษา อันเป็นการศึกษาในแนวลึก เพื่อสร้างความเข้าใจต่อลักษณะการจัดการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล เอกสารและประชากรที่ใช้

การศึกษาวิจัยเรื่องพัฒนาการด้านการศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทยฉบับนี้ กำหนดขอบเขตที่จะรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยที่เปิดสอนหลักสูตรนิเทศศาสตร์ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด รวมถึงศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ โดยสามารถจำแนกแหล่งข้อมูลได้เป็นส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. รายงานการศึกษาวิจัย เอกสาร และกฎระเบียบ ข้อบังคับจากทบวงมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชานิเทศศาสตร์

2. แหล่งข้อมูลจากมหาวิทยาลัยจำกัดจำนวนรับของรัฐ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มหาวิทยาลัยนเรศวร
- มหาวิทยาลัยบูรพา

3. แหล่งข้อมูลจากมหาวิทยาลัยไม่จำกัดจำนวนรับของรัฐ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่

- มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4. แหล่งข้อมูลจากมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

5. แหล่งข้อมูลจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเอกชน จำนวน 17 แห่ง ได้แก่

- มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	- มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- มหาวิทยาลัยเกริก	- วิทยาลัยคริสเตียน
- วิทยาลัยทองสุข	- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	- มหาวิทยาลัยพายัพ
- วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	- วิทยาลัยโยนก
- มหาวิทยาลัยรังสิต	- มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
- มหาวิทยาลัยศรีปทุม	- มหาวิทยาลัยสยาม
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	- มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
- มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย	

5. แหล่งข้อมูลจากสถาบันราชภัฏ ศึกษาเฉพาะสถาบันที่เปิดสอนในสาขานิเทศศาสตร์
6. บทความในวารสารวิชาการ ข้อเขียน บทวิจารณ์ในวารสาร นิตยสารทั่วไป และหนังสือพิมพ์ที่เกี่ยวกับการศึกษานิเทศศาสตร์
7. เอกสารประกอบการสัมมนาและอภิปรายเกี่ยวกับการศึกษานิเทศศาสตร์ และเอกสารประกอบการสัมมนาด้านการพัฒนาวิชาชีพนิเทศศาสตร์ที่น่าสนใจ อาทิเช่น
 - โครงการประชุมระดับชาติ เรื่อง “25 ปี นิเทศศาสตร์กับทิศทางในสังคมไทย” โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ.2533
 - การประชุมสมัชชาศิลปวัฒนธรรมไทยในกระแสการพัฒนา โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2536
 - งานสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “นักนิเทศศาสตร์ที่พึงประสงค์ในทศวรรษหน้า” โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช พ.ศ.2538
8. งานวิจัยและวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ
9. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
10. เอกสารเกี่ยวกับสภาพประวัติศาสตร์การเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้งเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมวลชนของไทยนับแต่ พ.ศ.2482 -2540
11. เอกสารการสัมภาษณ์ผู้บริหารหลักสูตร นักวิชาการ อาจารย์ นักนิเทศศาสตร์ในวงการวิชาชีพสื่อสารมวลชน รวมถึงบุคคลผู้เกี่ยวข้องต่อการจัดการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์

วิธีการดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประกอบกับการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลสำคัญ โดยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเพื่อสร้างเป็นกรอบทฤษฎี (Theoretical Framework) อันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการบริหารหลักสูตรระดับอุดมศึกษา กระบวนการฝึกอบรมทางนิเทศศาสตร์ และพัฒนาการของการศึกษานิเทศศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงงานเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย
2. วิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ ในลักษณะที่สัมพันธ์กับปัจจัยต่าง ๆ ทางสังคมที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าน่าจะมีบทบาทต่อพัฒนาการของนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย
3. ประมวลแนวคิด หลักการ ข้อวิพากษ์วิจารณ์และข้อเสนอแนะจากเอกสาร งานสัมมนาเกี่ยวกับความต้องการในแวดวงวิชาชีพนิเทศศาสตร์และแนวทางการศึกษานิเทศศาสตร์ของไทย
4. ประมวลข่าวสาร เหตุการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิเทศศาสตร์ และความเปลี่ยนแปลงในวงการสื่อสารมวลชนไทย เช่น
 - นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล

- ข่าวสาร เหตุการณ์ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งน่าจะส่งผลกระทบต่อสาขาวิชาชีพสื่อสารมวลชน เช่น โฆษณา ประชาสัมพันธ์ การสื่อสารการตลาด

- ความเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนและเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่น่าจะมีผลต่อการศึกษาในทศวรรษ

5. ศึกษารายละเอียดของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ทั้งที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะแนวโน้มที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและทิศทางที่พึงจะเป็นไป โดยสำรวจในด้านต่อไปนี้

- ความเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงคุณภาพ (เช่น การปรับปรุงหลักสูตร การยกสถานภาพหรือวิทยฐานะ เป็นต้น) และปริมาณ (การลดและเพิ่มขององค์ประกอบในการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ เช่น จำนวนสาขาวิชา รายวิชา อาจารย์ เอกสาร ตำรา เป็นต้น)

- ความต่อเนื่องขององค์ประกอบต่าง ๆ

- การหยุดนิ่ง หรือลักษณะอันคงที่

อนึ่ง ในการสำรวจสถานภาพของหลักสูตรดังกล่าว จะศึกษาองค์ประกอบดังต่อไปนี้

- ปรัชญาการเรียนการสอน

- สาขาวิชาที่เปิดสอน

- การจัดโครงสร้างหลักสูตร

- เอกสาร งานวิจัย และตำราทางวิชาการ

- จำนวนและคุณภาพของอาจารย์ผู้สอน ทั้งที่เป็นอาจารย์ประจำและอาจารย์พิเศษ

- เนื้อหารายวิชา ทั้งที่เป็นวิชาในภาคทฤษฎี และหมวดวิชาฝึกปฏิบัติ

6. ศึกษากลไกและกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ที่เป็นการพยายามของผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ตั้งแต่เริ่มแรกก่อตัวของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย เช่น การจัดสัมมนา การจัดอัตราส่วนของหมวดวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร และการให้ความสำคัญของรายวิชาที่ว่าด้วยการฝึกอบรม

7. ประมวลข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และแนวทางต่างๆ เพื่อนำไปพิจารณาใช้ปฏิบัติต่อไป

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ในการสำรวจวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรไว้ ดังนี้

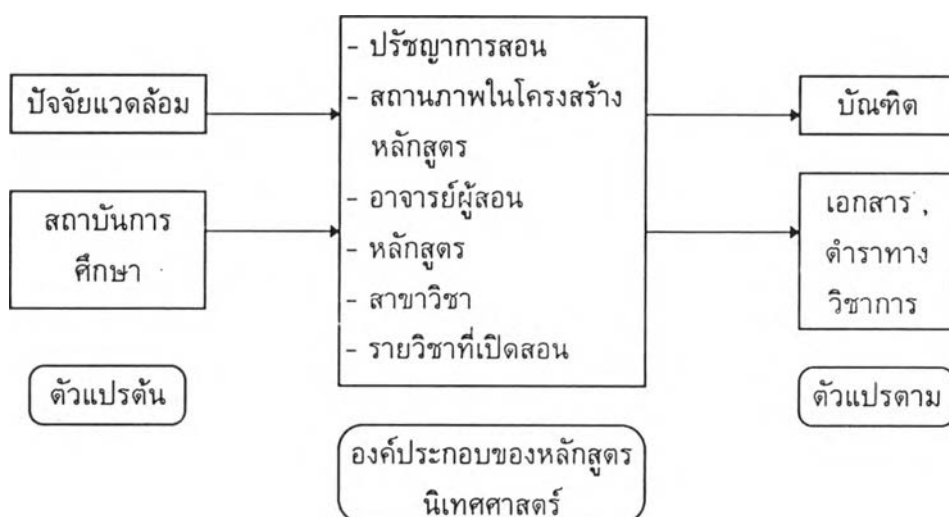
- ตัวแปรต้น คือ ประเภทของสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ในระดับปริญญาตรี อันได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ (ทั้งมหาวิทยาลัยจำกัดจำนวนรับและมหาวิทยาลัยไม่จำกัดจำนวนรับ) มหาวิทยาลัยเอกชน และสถาบันราชภัฏ รวมถึงมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ โดยปรัชญาเบื้องต้นหลังการจำแนกประเภทดังกล่าว คือ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและพบว่า สถาบันการศึกษากลุ่มต่าง ๆ มีวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการเปิดดำเนินการหลักสูตรนิเทศศาสตร์แตกต่างกันออกไป อันส่งผลต่อลักษณะการบริหารจัดการ และพัฒนาการของหลักสูตรรวมถึงลักษณะของบัณฑิตที่ถูกผลิตออกไปด้วย

- ตัวแปรตาม ในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาตัวแปรตาม ดังนี้

1. เนื้อหาของหลักสูตร
2. สาขาวิชาที่เปิดดำเนินการ
3. การบริหารหลักสูตร อันได้แก่ อัตราส่วนระหว่างหมวดวิชาต่าง ๆ
4. ทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษา เช่น อาจารย์ เอกสาร ตำรา และเทคโนโลยีประกอบการศึกษาและฝึกปฏิบัติต่าง ๆ ทั้งในเชิงปริมาณ (หมายถึงจำนวนและความเพียงพอ) และในเชิงคุณภาพของทรัพยากรดังกล่าว เช่น คุณวุฒิของอาจารย์ คุณภาพของตำรา และเอกสารทางวิชาการ เป็นต้น
5. คุณภาพของนักศึกษาหรือบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง “พัฒนาการของการศึกษาและฝึกอบรมด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย” ดำเนินการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ภายใต้กรอบการวิจัยดังนี้

อนึ่ง การจัดกรอบการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่ออธิบายเกี่ยวกับสถานภาพของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์เท่านั้น ยังอาจมีข้อจำกัดในด้านการแสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบแต่ละตัว เนื่องจากเป็นเพียงงานวิจัยเชิงสำรวจเบื้องต้น โดยเนื้อหาที่วิเคราะห์จะประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ภาพรวมการจัดการศึกษานิเทศศาสตร์ตามลำดับเวลาที่เหตุการณ์เกิดขึ้นโดยอาศัยเกณฑ์ คือ ปีที่เปิดสอน, สาขาวิชาที่เปิด และเนื้อหาหลักสูตร เพื่อมุ่งตอบคำถามต่อไปนี้
 - ตั้งแต่เริ่มดำเนินการ มีสถาบันอุดมศึกษาแห่งใดบ้างที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์และเปิดในสาขาใด
 - ความเปลี่ยนแปลงของการจัดการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในระยะเวลาต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษาแต่ละประเภทเป็นอย่างไร และดำเนินไปในทิศทางใด

2. การวิเคราะห์ในแนวกว้าง เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นกับเนื้อหาของการศึกษานิเทศศาสตร์ โดยมุ่งตอบคำถามต่อไปนี้

- มีเหตุการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจใดบ้างที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการจัดการศึกษานิเทศศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัย

- แนวคิดของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นนโยบายทางการศึกษา นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ และแผนการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในแต่ละยุคสมัยมีต่อการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์อย่างไร

- การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงของทิศทางหรือเนื้อหาของการศึกษาสาขาวิชาใดบ้างอย่างไร

- สถาบันวิชาชีพ และองค์กรสื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ มีบทบาทต่อความเปลี่ยนแปลงของการศึกษานิเทศศาสตร์หรือไม่ อย่างไร

- ความเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนมีผลต่อการศึกษานิเทศศาสตร์ในแต่ละสถาบันการศึกษาของไทยอย่างไร

3. การวิเคราะห์การจัดการศึกษาและบริหารหลักสูตรนิเทศศาสตร์ เป็นการพิจารณาในแนวลึก เพื่อสำรวจถึงสถานภาพการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ และปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ โดยอาศัยเกณฑ์ในการพิจารณาคือ

- โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตร อันประกอบด้วยหมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะด้าน และหมวดวิชาเลือก

- ผลงานการวิจัย เอกสารและตำราทางวิชาการที่เขียนโดยอาจารย์ นักวิชาการสาขาวิชาใด

- ทรัพยากรของการศึกษาในหลักสูตร ทั้งที่เป็นทรัพยากรบุคคล คือ ตัวผู้สอน (พิจารณาจำนวน อัตราส่วนความเหมาะสมต่อจำนวนนักศึกษา และคุณวุฒิ) รวมถึงงบประมาณสนับสนุนเพื่อพัฒนาการศึกษาที่ได้รับจากภาครัฐ

การศึกษาตามแนวทางดังกล่าว จะมุ่งตอบคำถามดังต่อไปนี้

- วัตถุประสงค์ในการเปิดสอนนิเทศศาสตร์ ของแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นอย่างไร เจตนารมณ์ในการเปิดสอนของมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชน และสถาบันราชภัฏมีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

- อัตราส่วนระหว่างเนื้อหาของหมวดวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะหมวดวิชาเฉพาะด้าน สื่อสารมวลชนและวิชาพื้นฐานทั่วไปในคณะนิเทศศาสตร์ของแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นอย่างไร แต่ละมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญต่อหมวดวิชาใด มากน้อยเพียงใด และส่งผลถึงความแตกต่างของนักศึกษา และบัณฑิตด้านนิเทศศาสตร์หรือไม่ อย่างไร

- มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อการบริหารและจัดการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในแต่ละมหาวิทยาลัย

- ทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษา อันได้แก่ ทรัพยากรบุคคล คือคณาจารย์ผู้สอน และเครื่องมือ มีความพร้อม เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาหรือไม่ ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ

- การสนับสนุนจากภาครัฐที่มีให้ต่อมหาวิทยาลัยของรัฐ เอกชนและสถาบันราชภัฏ มีความเหมาะสมและเพียงพอต่อการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่ อย่างไร

- แต่ละสถาบันให้ความสำคัญต่อการจัดฝึกอบรม เพื่อหล่อหลอมบุคลากรก่อนเข้าสู่ วงการวิชาชีพเพียงใด โดยพิจารณาจากรายวิชาการฝึกปฏิบัติที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา

4. การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคอันเป็นผลต่อการพัฒนาหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในสถาบัน การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์กลุ่มต่าง ๆ

5. การวิเคราะห์ทิศทางและแนวโน้มการศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย พร้อมการนำ เสนอแนวทางที่พึงประสงค์ เพื่อตอบสนองความต้องการทุกด้านของสังคมไทย

การนำเสนอผลการวิจัย

การนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิจัย จะใช้รูปแบบวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Analysis Description) โดยจำแนกการนำเสนอ ดังนี้

บทที่ 4 การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

เป็นการนำเสนอผลการวิจัย ในด้านลำดับการเปิดดำเนินการสอนคณะนิเทศศาสตร์ใน สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ รวมถึงการเปิดสอนในแต่ละสาขาวิชาที่เพิ่มขึ้นของแต่ละมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ การก่อตั้งของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในช่วงต่าง ๆ นับแต่ พ.ศ.2482 จนกระทั่งถึง พ.ศ. 2540 ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและปัจจัยแวดล้อมที่เข้ามามีบทบาทในแต่ละยุคสมัย

บทที่ 5 ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านการศึกษาในนิเทศศาสตร์

เป็นการนำเสนอพร้อมการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพการเมือง ปัจจัย ทางเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และอุตสาหกรรมสื่อสารมวลชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานิเทศศาสตร์ โดยพิจารณาจากเหตุการณ์ ข่าวสาร หรือความเปลี่ยนแปลงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน ของไทย ทั้งที่มีผลต่อการสื่อสารมวลชนและการศึกษานิเทศศาสตร์อันเป็นปัจจัยหลัก และปัจจัย สนับสนุนที่ส่งผลให้การศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ถือกำเนิด มีความเปลี่ยนแปลง และมีความต่อเนื่อง นับแต่อดีตแรกเริ่มก่อตั้ง จนถึง พ.ศ.2540

บทที่ 6 สถานภาพของการศึกษาด้านนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย

ส่วนที่ 1 การสำรวจและวิเคราะห์สถานภาพของสาขานิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน เป็นการ ศึกษาวิเคราะห์ในแนวลึกถึงองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรนิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยต่างๆ อันเป็น ตัวแปรตามที่สำคัญในงานวิจัยนี้ ทั้งในด้านสาขาวิชาที่เปิดสอน ปรัชญาการสอน รายวิชาที่เปิด สอน เอกสาร ตำราประกอบการศึกษา พร้อมนำเสนอแนวคิดที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่ เกี่ยวข้องประกอบการวิเคราะห์และนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานภาพดังกล่าวของการศึกษาด้าน นิเทศศาสตร์ของไทย

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์กลไกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษานิเทศศาสตร์ อันได้แก่ การปรับปรุงหลักสูตร การจัดวิชาฝึกฝนอบรม การจัดหมวดหมู่วิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะการให้ความสำคัญสำคัญต่อหมวดวิชาเฉพาะด้านนิเทศศาสตร์ในแต่ละกลุ่มสถาบันการศึกษา และบทบาทของสถาบันวิชาชีพสื่อสารมวลชนที่จะมีผลต่อการพัฒนาการของการศึกษานิเทศศาสตร์

บทที่ 7 สรุปและข้อเสนอแนะ จำแนกเป็น 5 ส่วน คือ

- สถานภาพในองค์กรประกอบของหลักสูตรนิเทศศาสตร์ปัจจุบัน อันเป็นผลจากพัฒนาการ ตั้งแต่ พ.ศ 2481-2540
- สภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของการศึกษาสาขานิเทศศาสตร์
- ทิศทางและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของสังคม และแวดวงสื่อมวลชนที่จะมีผลต่อการศึกษานิเทศศาสตร์
- ทิศทางและแนวโน้มการศึกษานิเทศศาสตร์ในประเทศไทย
- ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาองค์ความรู้ และการศึกษหลักสูตรนิเทศศาสตร์ในประเทศไทย ทั้งในด้านการพัฒนาทางทฤษฎีและกระบวนการฝึกฝนอบรม